

Nota

Verslag van resultaten Proefsleuvenonderzoek

ROESELARE GITSESTRAAT FASE 2 (prov. West-Vlaanderen)

Auteur: Kylian Verhaevert
Redactie : Siel Leemans

Projectcode: 2023B320

Projectcode:	2023B320
Naam erkende archeoloog:	Monument Vandekerckhove nv
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
Locatiegegevens:	Roeselare Gitsestraat (zie ook plan in bijlage 1 en 2 in verslag van resultaten)
Kadastergegevens:	Roeselare, afdeling 1, sectie A, percelen 833d (zie plan in bijlage 2)
Begindatum onderzoek:	19/06/2023
Einddatum onderzoek:	19/06/2023
Relevante termen thesauri:	Houtskoolmeiler, Nieuwste Tijd, proefsleuvenonderzoek
Alle betrokken actoren:	Kylian Verhaevert (erkend archeoloog, veldwerkleider), Ann Binamé (assistent archeoloog), Siel Leemans (projectleider, archeoloog)
Betrokken personen buiten het project:	/
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL	3
1. BESCHRIJVEND GEDEELTE	4
1.1. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.1.1. Inleiding.....	4
1.1.2. Vraagstelling.....	7
1.1.3. Onderzoekstechnieken en randvoorwaarden.....	8
1.1.4. Bestaande toestand en geplande werken	10
1.2. WERKWIJZE EN STRATEGIE.....	11
1.2.1. Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie.....	11
1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek.....	12
1.2.3. Gebruikt materiaal.....	13
1.2.4. Inbreng specialisten.....	14
1.3. ASSESSMENT ONDERZOCHE GEBIED	14
1.3.1. Landschappelijke ligging	14
1.3.2. Historische situering.....	14
1.3.3. Archeologisch kader.....	14
2. ASSESSMENTRAPPORT	15
2.1. STRATIGRAFIE	15
2.2. ASSESSMENT SPOREN	20
2.3. ASSESSMENT VONDSTEN	26
2.4. ASSESSMENT STALEN	26
2.5. ASSESSMENT CONSERVATIE.....	26
3. DATERING EN INTERPRETATIE	27
3.1. GEMOTIVEERDE INTERPRETATIE VAN VONDSTEN EN SPOREN	27
3.2. CONFRONTATIE MET RESULTATEN BUREAUSTUDIE	27
3.3. SYNTHESE	27
3.4. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	28
4. POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING	29
4.1. AARD VAN DE POTENTIËLE KENNIS	29
4.2. WAARDERING	29
4.3. KADER VOOR EXPLOITATIE VOOR POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING.....	29
5. SAMENVATTING	30
6. BIBLIOGRAFIE	32
7. BIJLAGEN	33

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Onderzoeksopdracht

1.1.1. Inleiding

Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een verkavelingsvergunning te Roeselare Gitsestraat, waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. Deze archeologienota werd in 2016 door Monument Vandekerckhove nv opgesteld (ID 545, 2016E74)¹.

In het kader van deze archeologienota werd een bureauonderzoek uitgevoerd. Tijdens dit bureauonderzoek werd het onderzoeksgebied geografisch, geologisch, historisch en archeologisch gesitueerd aan de hand van reeds bestaande bronnen.

Gezien de beperkte steentijdvondsten in de omgeving werd het potentieel op een steentijd artefactensite zeer laag ingeschat. Wel zijn in de onmiddellijke omgeving van het gebied al veel sporen gevonden van houtskoolproductie, bewoning en funeraire contexten uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen. Het gebied is dan ook gunstig gelegen op een overgangszone tussen een rug en een beekvallei. Historische kaarten uit de 18^{de} en 19^{de} eeuw tonen aan dat het plangebied voor het grootste deel akker – en/of weiland was en er dus weinig tot geen verstoring zal zijn binnen het projectgebied. Pas vanaf het midden van de 19^{de} eeuw werd een hoeve opgericht die pas voor de aanvang van het proefsleuvenonderzoek werd afgebroken.

Door de impact van de aanleg van de verkaveling zal mogelijk een aanzienlijk deel van het potentieel aanwezige archeologische bodemarchief vernietigd worden. De precieze bodemopbouw en de eventuele verstoring ervan is niet gekend. Al deze elementen samen maken dat het plangebied een zekere archeologische waarde kan hebben en dat de gegevens van een archeologisch onderzoek kunnen leiden tot een kennisvermeerdering over de al dan niet aanwezige menselijke activiteiten op het terrein en de omliggende gebieden in het verleden.

Om het archeologisch potentieel en eventuele bodemverstoring in te schatten werd voorgesteld om een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren. Dit onderzoek werd in twee fasen uitgevoerd.

¹ ACKE B., BARTHOLOMIEUX B., BRUYNINCKX T., VAN DE VIJVER M., 2016. Online raadpleegbaar op: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/545>.

De **eerste fase** van dit verder onderzoek vond reeds plaats in 2018 op het grootste deel van het projectgebied (ID7505, 2017K200)². Uit dit proefsleuvenonderzoek is gebleken dat het projectgebied reeds vanaf de vroeg Romeinse periode in cultuur werd gebracht. Dit werd bevestigd door het aantreffen van een vindplaats met Romeinse nederzettingssporen en houtskoolmeilers (cfr. houtskoolproductie) uit deze periode. De grote aantallen houtskoolmeilers doen vermoeden dat het landschap in deze vroeg Romeinse periode erg bosrijk was. Pas vanaf de volle middeleeuwen zal het terrein opnieuw in cultuur gebracht worden. Een gebouwplattegrond, poel met gracht en perceleringsgreppels duiden op menselijke bewoning in deze periode. De aanwezige bebouwing (hoeve) kan gedateerd worden in de 19^{de} eeuw en bevindt zich onmiddellijk ten noorden van de plattegrond. Deze hoeve kan mogelijk gezien worden als de heropbouw van zijn volmiddeleeuwse voorloper. Tot slot werden ook enkele WOII-sporen en vondsten aangetroffen op en rond de hoeve.

Verspreid over het terrein werden drie vindplaatsen afgebakend voor verder onderzoek (zie Figuur 1), met name:

- Vindplaats 1 (centraal op het projectgebied): Zone van 950m² (+ 200m² vrij te kiezen) met (vroeg) volmiddeleeuwse huisplattegrond. Deze opgravingsfase wordt uitgesteld tot na de sloop van de bebouwing op perceel 833D0 en uitvoering van het proefsleuvenonderzoek. Op deze manier kunnen eventuele aangetroffen archeologische sporen ter hoogte van de hoeve samen onderzocht worden met deze opgravingszone.
- Vindplaats 2 (noorden van projectgebied): Zone van 1535m² rond de (vroeg) volmiddeleeuwse poel met ten zuidwesten verschillende paalsporen en/of kuilen.
- Vindplaats 3 (zuiden van projectgebied): Zone van 9050m² met Romeinse nederzettingssporen en grote aantallen houtskoolmeilers.

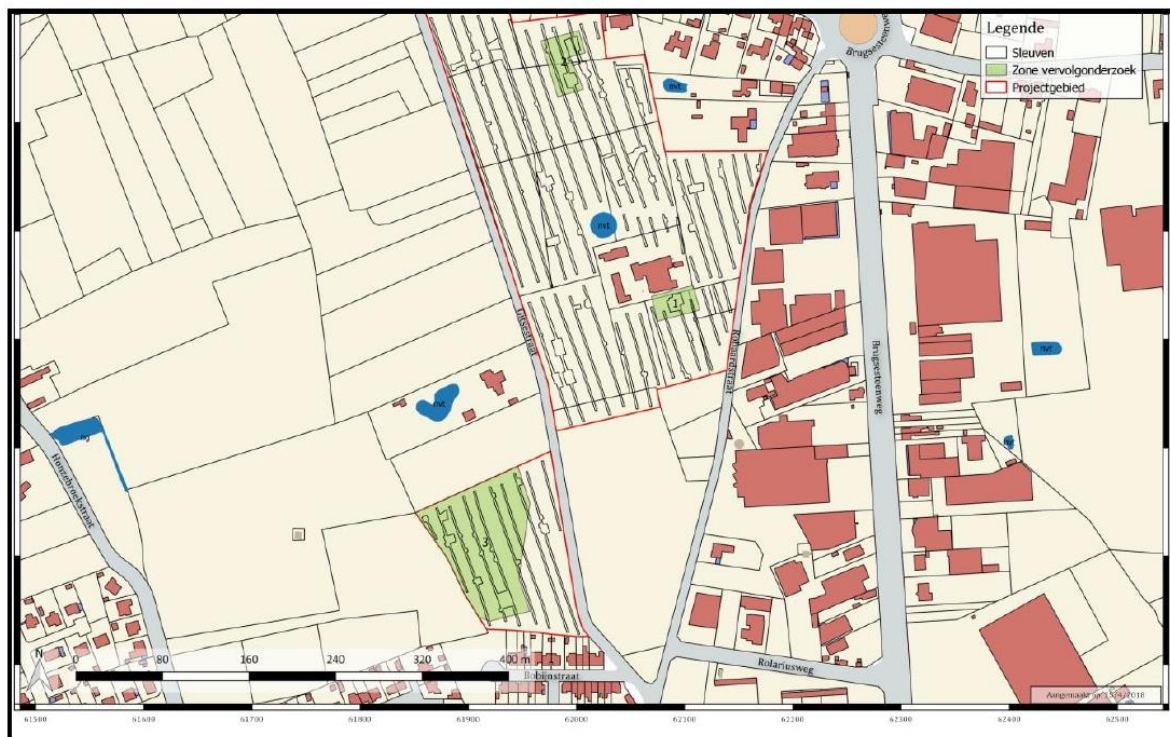
Hierbovenop werd een verder natuurwetenschappelijk onderzoek op de houtskoolmeilers geadviseerd.

Het archeologische vervolgonderzoek van vindplaatsen 2 en 3 vond reeds plaats in 2018 (ID1104, 2018G47)³. Ter hoogte van vindplaats 2 werden sporen vanaf de volle middeleeuwen aangetroffen. In deze periode was dit gebied in gebruik als landbouwzone waarbij de poel in dienst was als veekuil. De aangetroffen greppels maken deel uit van een gelijktijdig systeem die afwateren in deze poel. Al deze structuren zijn te dateren in de 12^{de} en 13^{de} eeuw. Het terrein raakte in onbruik tot aan de Nieuwe Tijd wanneer een nieuwe perceelsgreppel werd aangelegd (andere oriëntatie dan de middeleeuwse greppels). Ook een munitiekuil uit WOI werd hier aangetroffen. Vindplaats 3 wordt gekenmerkt door een intense houtskoolproductie (met maar liefst 14 houtskoolmeilers) daterend tot de overgang van de IJzertijd naar de Romeinse periode. Deze sporen wijzen op een ontginning van het

² VANHOUTTE C., 2018. Online raadpleegbaar op:
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/7505>.

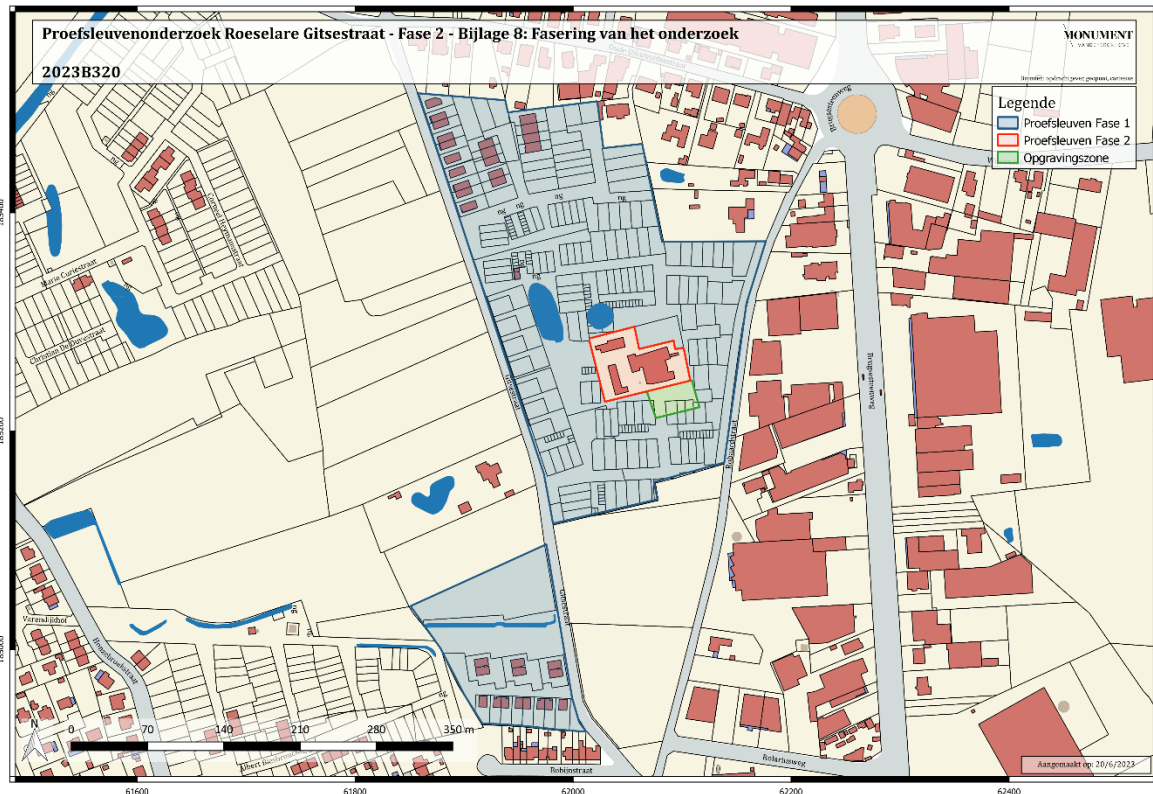
³ BELIS B., SIEMONS J., VAN KERCKHOVEN I., et al. 2020. Online raadpleegbaar op:
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/rapporten/eindverslagen/1104>

landschap. Eén enkel spoor kan eveneens aan de IJzertijd worden toegewezen, met name een kuil met IJzertijd aardewerk. Middeleeuwse sporen beperken zich tot enkele greppels en een bijgebouw. Vanaf de Nieuwe Tijd werd het terrein in gebruik genomen als landbouwperceel met bijhorende greppels en poel. Bovendien werden er 18^{de}-eeuwse sporen (in de vorm van haardkuilen en kampvuren) aangetroffen van een militair kampement. Deze kunnen mogelijks gerelateerd worden aan de Spaanse of Oostenrijkse Succesieoorlog. Tot slot werden verschillende bomkraters aangetroffen die te relateren zijn aan WO I of WO II.



Figuur 1: Aanduiding van de vindplaatsen afgebakend voor verder onderzoek (bron: VANHOUTTE C., 2018).

De **tweede fase** (2023B320, zie Figuur 2) kon pas aanvatten nadat de bebouwing (hoeve) binnen het onderzoeksgebied (ca. 3900m²) werd gesloopt. Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd op 19 juni 2023, onderhavig verslag is hiervan de weerslag. De archeologische opgraving (vindplaats 1, supra) kan pas later uitgevoerd worden.



Figuur 2: Fasering van het onderzoek (bijlage 8). Nog uit te voeren archeologisch onderzoek anno 2023.

1.1.2. Vraagstelling

De bedoeling van het archeologisch onderzoek is te achterhalen of archeologische sporen en structuren herkend kunnen worden binnen het projectgebied. Hiertoe worden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen voorgesteld:

- Hoe is de bodemopbouw?
- Zijn er archeologische sporen en/of artefacten bewaard? Zo ja, tot welke archeologische periode(s) behoren deze?
- Wat is de bewaringstoestand van de sporen en/of artefacten?
- Wat is de aard van de sporen en/of artefacten (bewoning, funerair, ambachten,...)?
- Kunnen er archeologische sites afgebakend worden?
- Is er verder archeologisch onderzoek nodig? Zo ja, specificeer.

1.1.3. Onderzoekstechnieken en randvoorwaarden

Om na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied diende dit terrein onderzocht te worden door middel van vijf proefsleuven (zie Figuur 3 en Figuur 4). De sleuven zijn bij voorkeur noordwest-zuidoost geïntendeerd. Op die manier is er het meeste kans om de sporen gerelateerd aan de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen aan te snijden.

Om een dekkingspercentage te bereiken van 10% is aangeraden te werken met proefsleuven van 1,8 tot 2 meter breed met een tussenafstand van 12 tot 15 meter (van middelpunt tot middelpunt)⁴. Door bijkomende kijkvensters en/of dwarssleuven wordt getracht een dekkingspercentage van 12,5% te bereiken, wat wenselijk is om degelijke uitspraken te doen voor het geheel van het terrein.

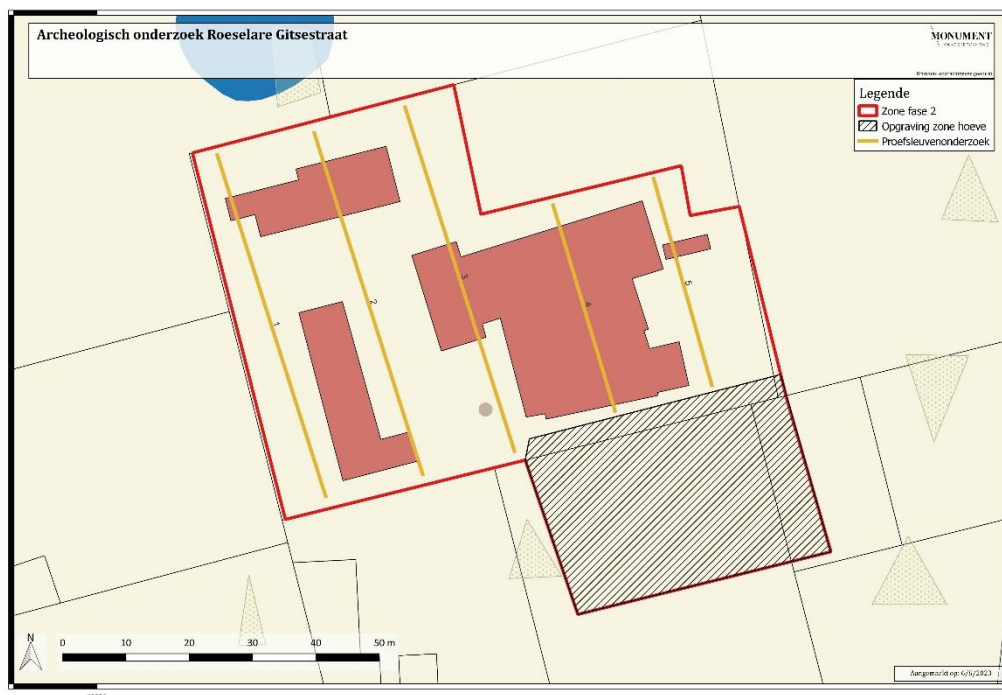
De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Bij het dichten wordt getracht om de originele bodemopbouw opnieuw te bekomen. Voor het grondwerk wordt gebruik gemaakt van een rupskraan met niet-getande kraanbak.

Voor de prospectie door middel van proefsleuven werden geen randvoorwaarden opgelegd. Er werden voorafgaand geen afwijkingen van de Code van Goede Praktijk verwacht.



Figuur 3: Proefsleuvenplan zoals geadviseerd in de archeologienota (bron: ACKE B., BARTHOLOMIEUX B., BRUYNINCKX T., VAN DE VIJVER M., 2016).

⁴ Als men de kosten-baten afweging maakt, is deze methode van proefsleuven het meest aangewezen om archeologische sites op te sporen en te prefereren boven andere systemen. Zie Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie.

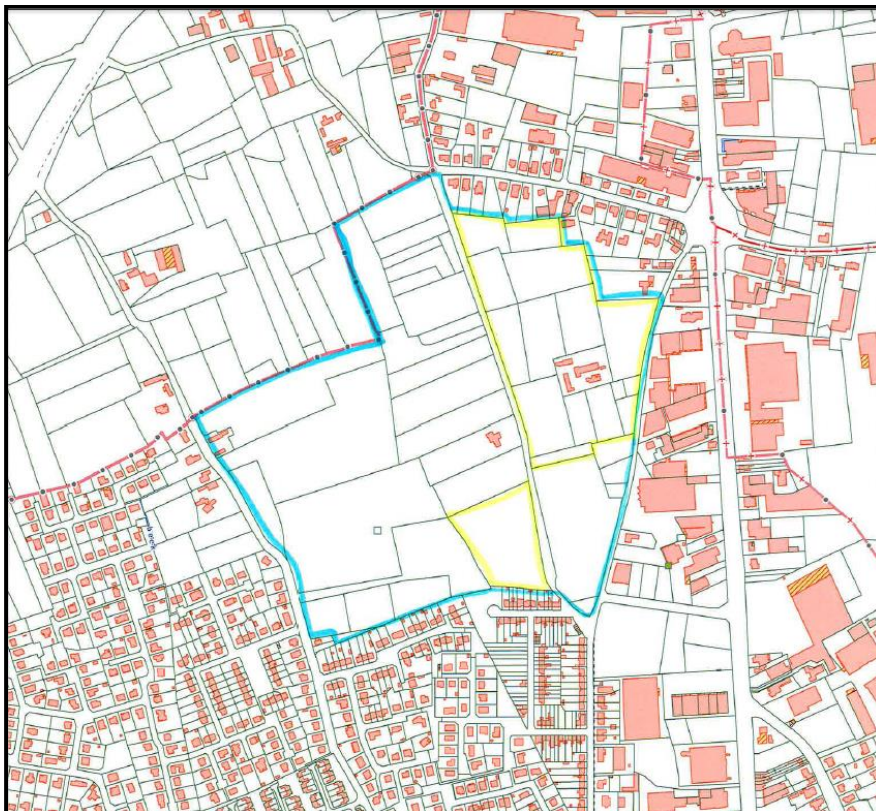


Figuur 4: Uit te voeren proefsleuvenonderzoek, ingezoomd op het nog te onderzoeken plangebied (fase 2). Voorstelling op GRB en luchtfoto (bron: geopunt.be).

1.1.4. Bestaande toestand en geplande werken⁵

Het onderzoeksgebied was tot op heden bebouwd met enkele hoevegebouwen, deze werden voorafgaand het proefsleuvenonderzoek bovengronds gesloopt. Tijdens deze sloop werden verscheidene (mestkelders) aangetroffen, deze ondergrondse structuren zullen pas na vrijgave van het terrein uitgebroken worden zodanig het archeologische niveau niet verstoord wordt.

Het projectgebied (waartoe het onderzoeksgebied behoort) dat zal ontwikkeld worden is 87 549m² groot. Het maakt deel uit van een grotere ontwikkeling in de omgeving (zie Figuur 5).⁶ De inrichting van het plangebied bestaat voornamelijk uit kavels waarop eengezinswoningen zullen worden gebouwd (zie hieronder, dit inrichtingsplan is groter dan de zone waarop deze verkavelingsaanvraag betrekking heeft, vandaar dat de contouren van het onderzoeksgebied kleiner zijn dan de contouren van het inrichtingsplan). Deze worden niet onderkelderd. De ingreep in de bodem zal dus vooral bestaan uit uitgravingen ten behoeve van de funderingen voor de individuele woningen. Daarnaast zal ook een wegenis worden aangelegd met verschillende nutsleidingen, wat eveneens een aanzienlijke bodemverstoring met zich meebrengt (maximaal 60cm onder het maaiveld + 30cm buffer). Centraal komt er een groenzone met buffering voor de wateropvang van de verkaveling.



Figuur 5: Aanduiding in blauw van het volledige projectgebied versus een aanduiding in het geel, namelijk de huidige eigendomstoestand (= de zone waarbinnen de initiatiefnemer werken kan laten uitvoeren).

⁵ Informatie uit VANHOUTTE C., 2018 en

⁶ Informatie van Stijn Deconinck (Project Engineer, Matexi).

1.2. Werkwijze en strategie

1.2.1. Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie

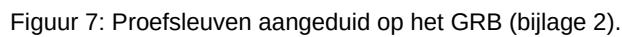
Gezien de uitgevoerde bureaustudie de aanwezigheid van een archeologische site niet kon uitsluiten werd overgegaan tot een proefsleuvenonderzoek. Hierbij werden vijf parallelle, 1,80m brede sleuven met een tussenafstand van ca.15m en een NW-ZO oriëntatie aangelegd met als doel de ondergrond archeologisch in kaart te brengen. Tijdens de bovengrondse sloopwerken werden verscheidene (mest)kelders⁷ horende bij de voormalige hoeve aangetroffen. Deze structuren zorgende voor de nodige bodemverstoringen, een afwijking op het geadviseerde proefsleuvenplan drong zich op.

In totaal werd 326,89m² van de totale 3876m² (onderzoeksgebied) gesleufd. Dit is goed voor een onderzoekspercentage van ca. 9,6% van de totale te onderzoeken oppervlakte. Hiermee werd de vereiste 12,5% net niet gehaald. Wanneer de zones die niet kon worden gesleufd door de aanwezige (mest)kelders worden meegerekend, wordt een dekkingsgraad van 11,93% gehaald. De sleuven liggen bovendien voldoende verspreid over het onderzoeksgebied waardoor ze een relevant beeld geven van de bewaarde sporen in de ondergrond.



Figuur 6: Onderzoeksgebied aangeduid op de meest recente luchtfoto (bijlage 1).

⁷ Deze ondergrondse structuren zullen pas na vrijgave van het terrein uitgedroogd worden zodanig het archeologische niveau niet verstoord wordt



*inclusief kijkvenster

Het terreinwerk werd uitgevoerd door veldwerkleider Kylian Verhaevert en archeoloog assistent Ann Binamé. Het veldwerk vond plaats op 19 juni 2023 en de sleuven werden aansluitend gedicht.



Figuur 8: Zicht vanuit het noordwesten tijdens het proefsleuvenonderzoek.

1.2.3. Gebruikt materiaal

Voor het afgraven werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een platte graafbak van 1,80m breed. De bodem werd afgegraven tot op het archeologisch relevante niveau, waar de sporen zichtbaar werden. Dit gebeurde steeds onder begeleiding van de veldwerkleider om te verzekeren dat de juiste diepte werd bekomen. Onmiddellijk na het uitgraven werden de sporen opgeschaafd, gefotografeerd (code **ROGI23, 2023B320**) en beschreven. Teneinde een goed inzicht te krijgen in de bodemopbouw werden verspreid over het terrein drie wandprofielen schoongemaakt, gefotografeerd, beschreven en ingetekend op schaal 1:20. Alle vondsten werden gerecupereerd per context en in een vondstenzakje gestoken samen met een vondstenkaartje. Het digitaal inmeten van de sporen en het bepalen van de hoogte van het terrein en de afgegraven niveaus (in TAW) werd gedaan door middel van een GPS toestel.

1.2.4. Inbreng specialisten

Aardkundige Pierre Legrand stond in voor de interpretatie van de gezette bodemprofielen. Willem Hantson van de intergemeentelijke onroerend erfgoeddienst RADAR bracht een terreinbezoek tijdens het veldwerk.

1.3. Assessment onderzochte gebied

1.3.1. Landschappelijke ligging

Zie hoofdstuk 2.1. in het verslag van resultaten bureaustudie (2016E74)⁸.

1.3.2. Historische situering

Zie hoofdstuk 2.2. in het verslag van resultaten bureaustudie (2016E74)⁹.

1.3.3. Archeologisch kader

Zie hoofdstuk 2.3. in het verslag van resultaten bureaustudie (2016E74)¹⁰.

⁸ ACKE B., BARTHOLOMIEUX B., BRUYNINCKX T., VAN DE VIJVER M., 2016. Online raadpleegbaar op: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/545>.

⁹ Ibidem.

¹⁰ Ibidem.

2. ASSESSMENTRAPPORT

2.1. Stratigrafie

Binnen het onderzoeksgebied werden drie bodemprofielen opgeschoond en geregistreerd (zie Figuur 12). Landschappelijk is het projectgebied te situeren in zandlemig Vlaanderen, ten zuiden van de steile rand van de *cuesta* van Tielt. Op de bodemkaart staat het projectgebied weergegeven als vochtige zandleem (zie Figuur 13). De terreinen zijn gelegen tussen de Kasteelbeek (oosten) en Onledebeek (westen) met hoogtewaarden die schommelen tussen +25,4m TAW en +27,2m TAW (zie Figuur 14).

Profiel 1 werd geregistreerd in het zuidelijk deel van sleuf 1 op de westelijke sleufwand. Bovenaan bevindt zich een donker grijsig bruine Aan-horizont tot 0,25m onder het maaiveld. Deze horizont heeft een zandlemige textuur. Eronder, tot 0,75m diep, bevindt zich een Aw-horizont. Deze heeft een licht bruinig grijze kleur met onderaan accumulatie van ijzer. Ook deze horizont heeft een zandlemige textuur. Onderaan bevindt zich een licht oranje bruine C-horizont met oxidatievlekken en een zandige textuur.



Werfcode:01A162920 Volgnummer:1 Datum:19/06/2023 08:33:45

Figuur 9: Profiel 1 in sleuf 1.

Profiel 2 werd geregistreerd op de oostelijke profielwand van het uiterste noorden van sleuf 3. Dit profiel heeft bovenaan een Aan-horizont met donker bruinig grijze kleur en zandlemige textuur. Deze horizont gaat tot 0,3m onder het maaiveld en vertoont onderaan veel bioturbatie. Eronder bevindt zich een licht bruinig bruine Aw-horizont met grijzige bioturbatievlekken. Binnen deze horizont zijn ook enkele baksteenbrokjes waar te nemen. De horizont heeft een zandlemige textuur en gaat tot 0,65m onder het maaiveld. Hieronder bevinden zich de resten van een Bw-horizont. Deze heeft een diepte van ongeveer 0,80m onder het maaiveld en toont onderaan de resten van bioturbatie. De horizont heeft een bruinig grijze kleur met bruinig bruine vlekken en een zandige textuur. Onderaan bevindt zich een oranjebruine C-horizont met licht grijzig grijze vlekken en oxidatieverschijnselen. Ook deze horizont heeft een zandige textuur.

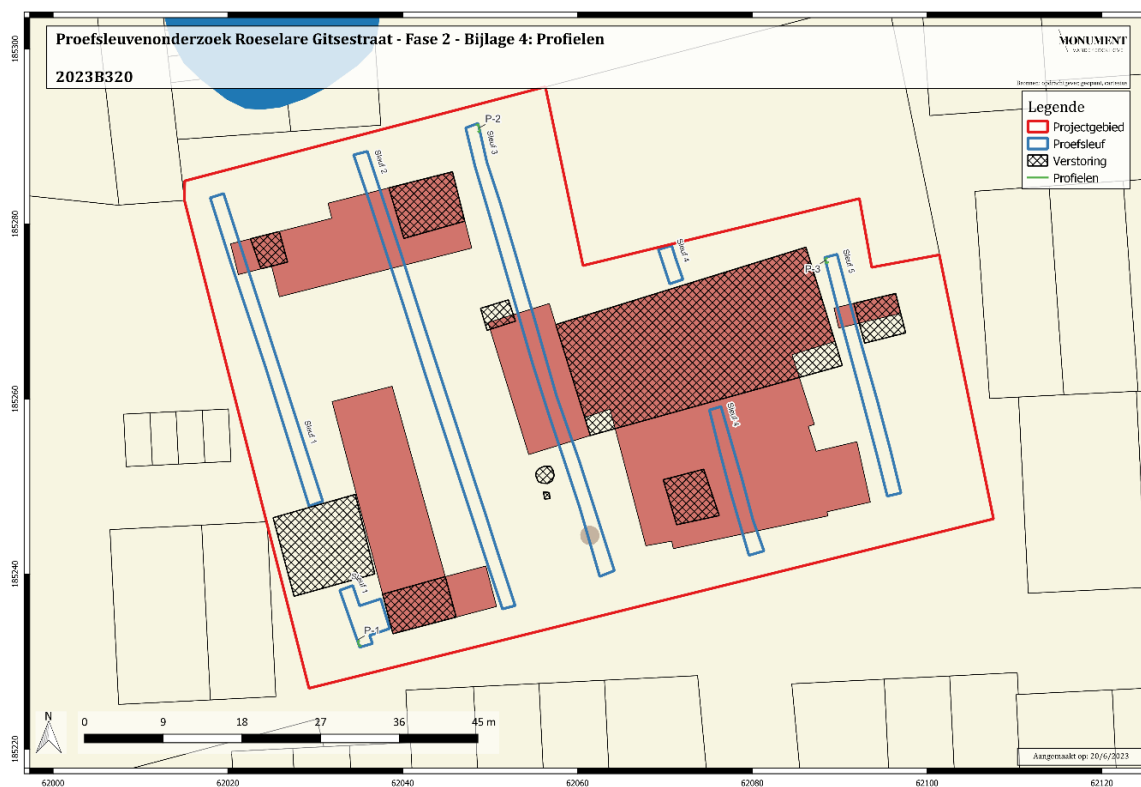


Figuur 10: Profiel 2 in sleuf 3.

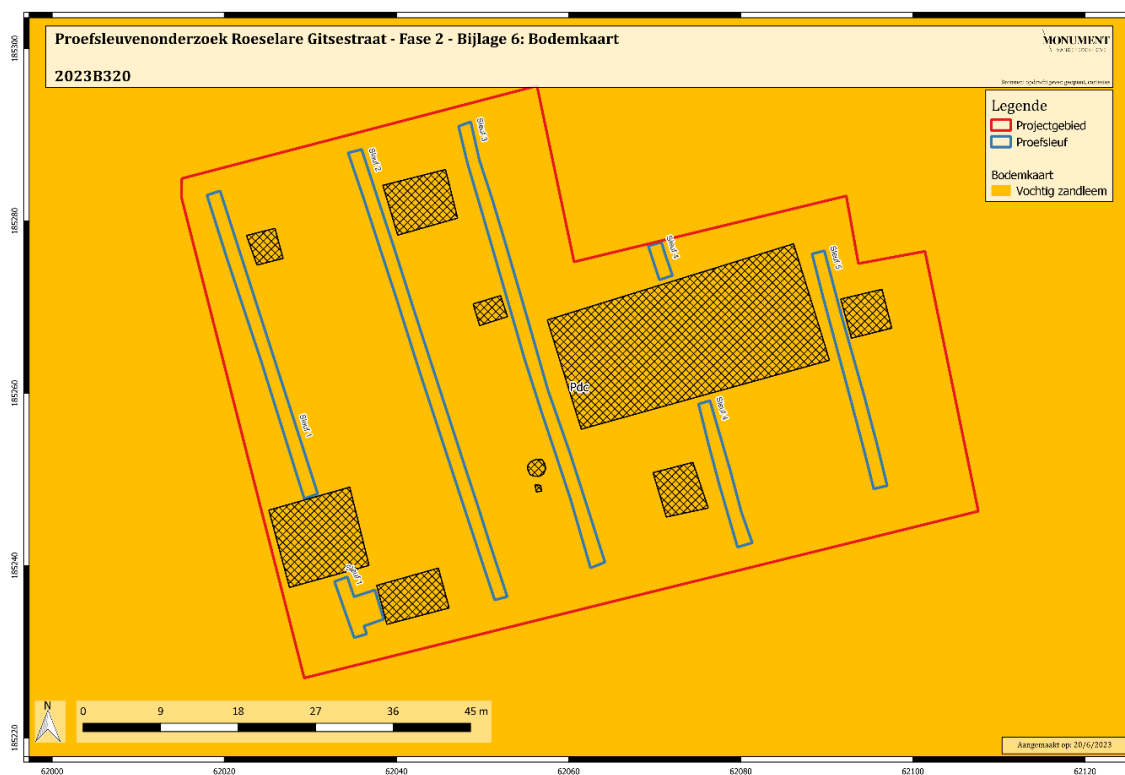
Profiel 3 werd geregistreerd op de westelijke profielwand van sleuf 5. Dit profiel heeft bovenaan een Aan-horizont met donker bruinig grijze kleur en zandlemige textuur. Deze horizont gaat tot 0,25m onder het maaiveld. Eronder bevindt zich een licht bruinig bruine Aw-horizont met grijzige bioturbatievlekken. De horizont heeft een zandlemige textuur en gaat tot 0,60m onder het maaiveld. Hieronder bevinden zich de resten van een Bw-horizont. Deze heeft een diepte van ongeveer 0,95m onder het maaiveld en toont onderaan de resten van bioturbatie. De horizont heeft een bruinig grijze kleur met bruinig bruine vlekken en een zandige textuur. Onderaan bevindt zich een oranjebruine C-horizont met oxidatieverschijnselen. Ook deze horizont heeft een zandige textuur.



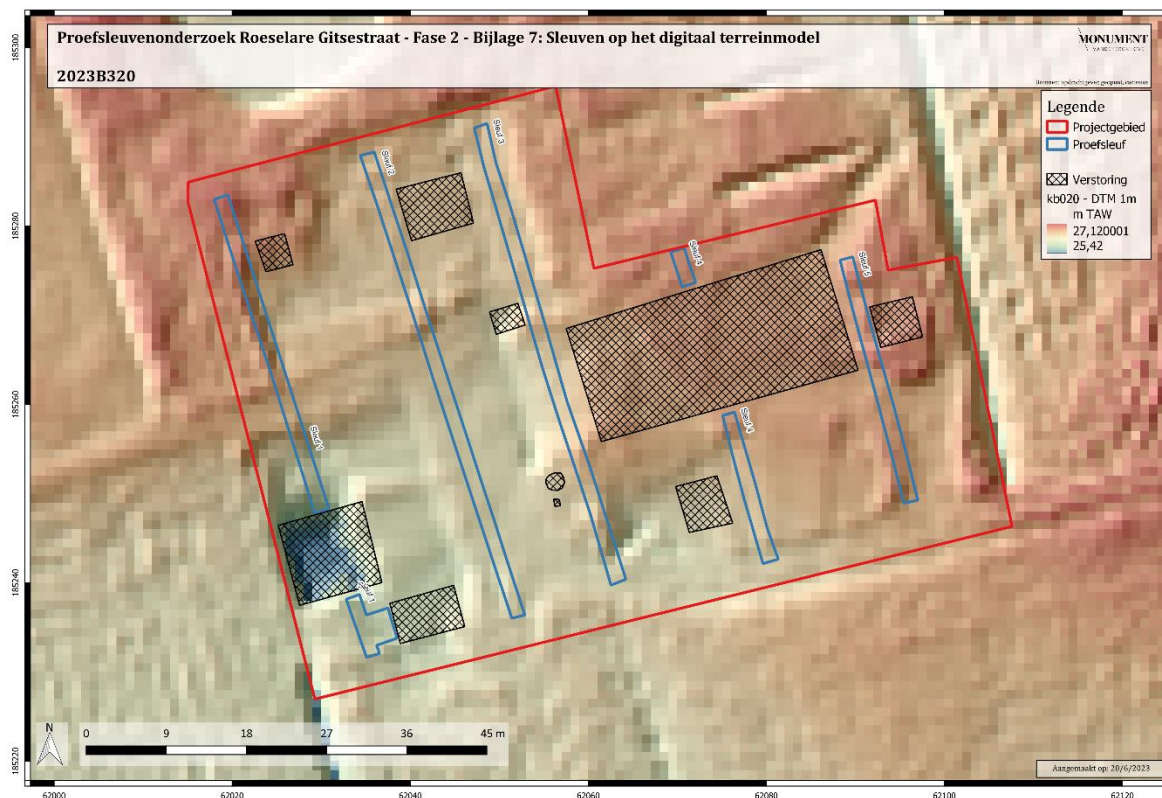
Figuur 11: Profiel 3 in sleuf 5.



Figuur 12: Locatie van de gezette profielen (bijlage 4).



Figuur 13: Proefsleuven aangeduid op de bodemkaart (bijlage 6).



Figuur 14: Proefsleuven aangeduid op het DTM (bijlage 7).

2.2. Assessment sporen

Spoor 1 is aangetroffen in het zuidelijk deel van sleuf 1. Er werd een kijkvenster aangelegd om dit spoor in zijn volledigheid bloot te leggen. Het gaat om een houtskoolrijke kuil van 2,20m op 1m groot en heeft een afgerond rechthoekige tot ovale vorm. Het spoor is zeer sterk gebioturbeerd. In coupe heeft dit spoor een vlakke onderkant met sporen van bioturbatie. De meeste houtskool bevindt zich centraal in het spoor. Het spoor gaat ongeveer 10cm onder het archeologisch niveau. Hoewel de bodem rond het spoor geen sporen van verbranding vertoont wordt toch een interpretatie als houtskoolmeiler naar voor geschoven. Het spoor bevindt zich in een zone waarin al veel houtskoolmeilers werden aangetroffen en lijkt vormelijk en qua vulling sterk op de meilers in de omgeving.



Figuur 15: Spoor 1 in sleuf 1.



Figuur 16: Coupe op spoor 1.

Spoor 2 werd aangetroffen in het noordelijke deel van sleuf 1 tegen de oostelijke sleufwand. Het spoor heeft een bruingrijze zandlemige vulling met veel boomwortels. Het spoor heeft een ronde vorm en een doorsnede van ongeveer 0,8m. In coupe bleek dit spoor ruim 0,80m onder het archeologisch niveau te gaan. Beneden in het spoor werd cement aangetroffen wat duidt op een eerder recente datering voor het spoor.



Figuur 17: Spoor 2 in sleuf 1.



Figuur 18: Coupe op spoor 2.

Spoor 3 werd centraal in sleuf 2 aangetroffen tegen de westelijke sleufwand. Het betreft een kuil die voor het grootste deel in de sleufwand te zien is. De kuil heeft een licht bruinig grijze zandlemige vulling. Op het vlak heeft het spoor een diameter van 0,47m. In doorsnede is het spoor ongeveer 0,15m onder het archeologisch niveau en 0,35m onder de Aan-horizont bewaard. Het spoor vertoont een komvormig profiel.



Figuur 19: Spoor 3 in sleuf 2.



Figuur 20: Coupe op spoor 3.

Spoor 4 is centraal in sleuf 3 aangetroffen. Het betreft een ronde kuil met een licht grijsig bruine zandlemige vulling. Het spoor heeft een doorsnede van 0,60m. In coupe bleek het spoor moeilijk leesbaar. Het lijkt een afgeplat komvormig profiel te hebben tot ongeveer 0,10m onder het archeologisch niveau.



Figuur 21: Spoor 4 in sleuf 3.



Figuur 22: Coupe op spoor 4.

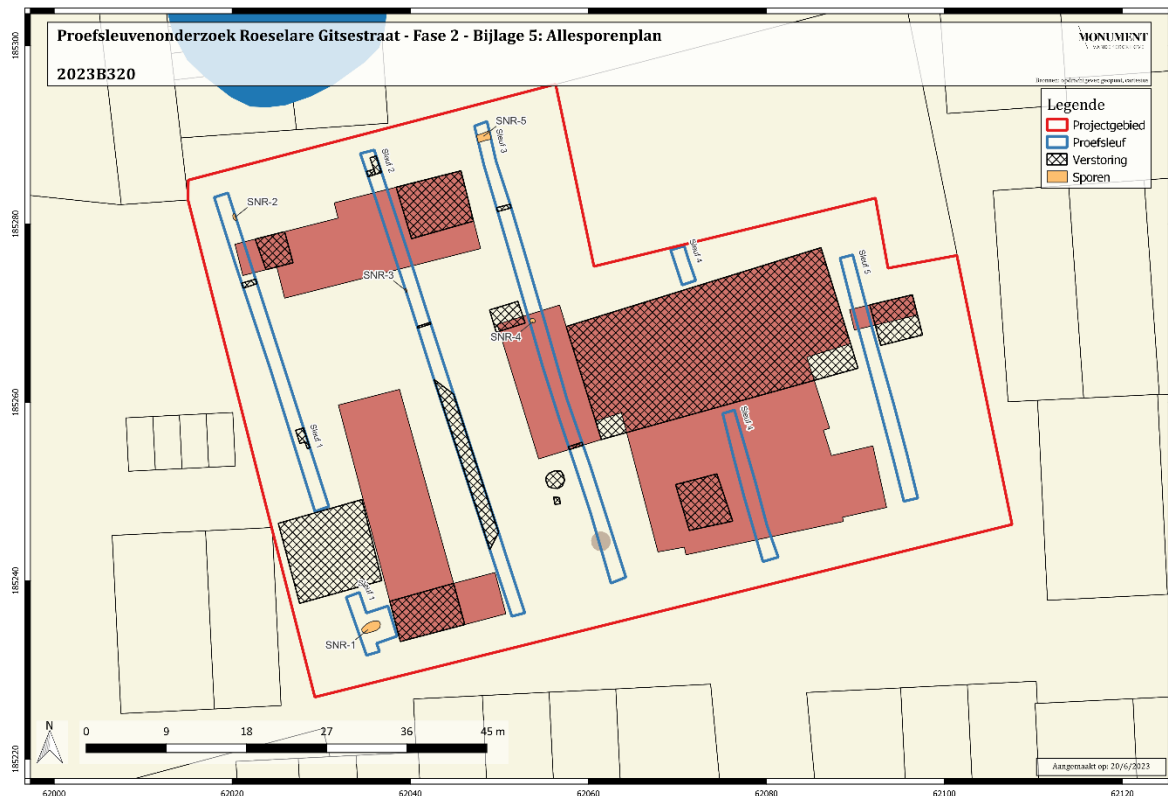
Spoor 5 is een greppel die werd aangetroffen op het noordelijk eind van sleuf 3. Deze greppel heeft een licht grijs bruine vulling met zandleemtextuur. De greppel is 0,85m breed en heeft een oost-west oriëntering. De greppel werd niet aangetroffen in de naburige sleuven en wordt doorsneden door een recente drainagebuis. Het spoor heeft een komvormig profiel en gaat ongeveer 0,05m onder het archeologisch niveau.



Figuur 23: Spoor 5 in sleuf 3.



Figuur 24: Coupe op spoor 5.



Figuur 25: Allesporenplan (bijlage 5).

2.3. Assessment vondsten

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

2.4. Assessment stalen

Er werd een houtskoolstaal genomen van de houtskoolmeiler (S1, INR1) met het oog op verder natuurwetenschappelijk onderzoek.

2.5. Assessment conservatie

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

3. Datering en interpretatie

3.1. Gemotiveerde interpretatie van vondsten en sporen

Op het onderzoeksterrein werd een vochtige zandleembodem aangetroffen met op een aantal locaties een bewaarde Bw-horizont. Het archeologisch niveau bevindt zich tussen +23,99m TAW en +26,8m TAW. Deze beide hoogtes zijn waargenomen in het zuidoostelijk deel van het onderzoeksgebied. Het archeologisch niveau ligt op het overgrote deel van het terrein tussen +25,5m TAW en +26m TAW.

Binnen het plangebied werden vijf sporen waargenomen. Eén van de sporen betreft een recent paalspoor. Daarnaast zijn er twee ongedateerde kuilen en een ongedateerde greppel aangetroffen. Er werden geen vondsten teruggevonden, nog waren deze sporen niet terug te vinden op de historische kaarten. Enkel voor de potentiële houtskoolmeiler kan een vermoedelijke datering in de late IJzertijd of de Romeinse periode gegeven worden. De precieze datering van dit spoor dient onderdeel uit te maken van verder natuurwetenschappelijk onderzoek.

3.2. Confrontatie met resultaten bureaustudie

De bodemkaart toont voor het onderzoeksgebied een vochtige zandleembodem. Dit wordt bevestigd door de gezette bodemprofielen. Verder kan uit de archeologische onderzoeken uit de ruime omgeving worden afgeleid dat de verwachtingskansen voor houtskoolmeilers uit de Romeinse periode en bewoningsporen uit de volle middeleeuwen eerder groot is. Binnen het onderzoeksgebied zijn geen sporen aangetroffen die met zekerheid in de middeleeuwen kunnen gedateerd worden. Wel werd er een houtskoolmeiler opgegraven die in haar volledigheid onderzocht werd. Enkel het genomen monster dient deel uit te maken van verder onderzoek.

3.3. Synthese

Het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem bracht slechts een beperkte hoeveelheid archeologische sporen aan het licht. Deze zijn echter van te recente aard of behoren niet tot een uitgebreide archeologische site waardoor verder archeologisch onderzoek in de vorm van een vlakdekkende opgraving niet aan de orde is. Wel werd een potentiële houtskoolmeiler aangesneden, deze zal deel uit te maken van verder natuurwetenschappelijk onderzoek.

3.4. Beantwoording onderzoeksvragen

Herneming en beantwoording van vooropgestelde onderzoeksvragen:

- *Hoe is de bodemopbouw?*

De gezette bodemprofielen tonen aan dat het terrein in het verleden sterk vergraven en afgetopt is, mogelijks is dit te wijten aan de voormalige hoevegebouwen. Toch werden op twee profielen de resten van een Bw-horizont aangetroffen. Alle profielen wijzen op een vochtige zandleembodem, wat ook weergegeven staat op de bodemkaart.

- *Zijn er archeologische sporen en/of artefacten bewaard? Zo ja, tot welke archeologische periode(s) behoren deze?*

Er werd geen vondstenmateriaal aangetroffen waardoor het meerendeel van de sporen ongedateerd blijft. De paalkuil (S2) lijkt eerder recent te zijn omdat onderin cementbrokjes werden aangetroffen. De houtskoolmeiler (S1) kan op basis van het terreinonderzoek en gezien haar ligging gedateerd worden in de late IJzertijd of Romeinse periode. Er werd een houtskoolstaal weerhouden voor verder natuurwetenschappelijk onderzoek.

- *Wat is de bewaringstoestand van de sporen en/of artefacten?*

In de zones die niet verstoord zijn door de hoeve en haar activiteiten zijn de sporen eerder goed bewaard.

- *Wat is de aard van de sporen en/of artefacten (bewoning, funerair, ambachten,...)?*

Het gaat om twee kuilen, een recente paalkuil, een greppel en een houtskoolmeiler. De houtskoolmeiler is te linken aan de productie van houtskool, wat voor de regio goed gekend is. Bij de overige sporen gaat het om off-site fenomenen of sporen die te linken zijn aan de recent afgebroken bebouwing binnen het onderzoeksgebied.

- *Kunnen er archeologische sites afgebakend worden?*

Neen, de beperkte hoeveelheid archeologische sporen behoren niet tot een archeologische site en zijn te linken aan *off-site* fenomenen.

- *Is er verder archeologisch onderzoek nodig? Zo ja, specificeer.*

Neen, alle sporen werden in hun volledigheid onderzocht. Verder archeologisch onderzoek zou niet leiden tot kennisvermeerdering. Wel werd een potentiële houtskoolmeiler aangesneden, deze zal deel uit te maken van verder natuurwetenschappelijk onderzoek.

4. Potentieel op kennisvermeerdering

4.1. Aard van de potentiële kennis

De kennisvermeerdering na dit archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem bestaat erin dat ook ter hoogte van het onderzoeksgebied aan houtskoolproductie werd gedaan. Verder werd ook duidelijk dat de afgebroken een aanzienlijke verstoring in de bodem heeft veroorzaakt.

De enige relevante kenniswinst die nog uit het onderzoek kan gehaald worden is door bijkomend natuurwetenschappelijk onderzoek op het staal van de houtskoolrijke kuil.

4.2. Waardering

De prospectie met ingreep in de bodem leverde het bewijs dat de gronden vermoedelijk pas in de 19^{de} eeuw in gebruik werden genomen om de recent afgebroken boerderij op te richten. Het potentieel tot kennisvermeerdering van de waargenomen archeologische sporen wordt als dermate laag ingeschat dat een vervolgonderzoek niet wordt geadviseerd.

4.3. Kader voor exploitatie voor potentieel op kennisvermeerdering

Verder onderzoek binnen het projectgebied wordt niet aanbevolen en zou niet leiden tot een vermeerdering van de kennis.

5. Samenvatting

Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een verkavelingsvergunning te Roeselare - Gitsestraat, waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. Deze archeologienota werd in 2016 door Monument Vandekerckhove nv opgemaakt (ID 545, 2016E74)¹¹.

In de onmiddellijke omgeving van het gebied werden al veel sporen gevonden van houtskoolproductie, bewoning en funeraire contexten uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen. Het gebied is dan ook gunstig gelegen op een overgangszone tussen een rug en een beekvallei. Historische kaarten uit de 18^{de} en 19^{de} eeuw tonen aan dat het plangebied voor het grootste deel akker – en/of weiland was en er dus weinig tot geen verstoring zal zijn binnen het projectgebied. Pas vanaf het midden van de 19^{de} eeuw werd een hoeve opgericht die pas voor de aanvang van het proefsleuvenonderzoek werd afgebroken.

Om het archeologisch potentieel en eventuele bodemverstoring in te schatten werd voorgesteld om een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren. Dit onderzoek werd in twee fasen uitgevoerd.

De **eerste fase** van dit verder onderzoek vond reeds plaats in 2018 op het grootste deel van het projectgebied (ID7505, 2017K200)¹². Uit dit proefsleuvenonderzoek is gebleken dat het projectgebied reeds vanaf de vroeg Romeinse periode in cultuur werd gebracht. Dit werd bevestigd door het aantreffen van een vindplaats met Romeinse nederzettingssporen en houtskoolmeilers (cfr. houtskoolproductie) uit deze periode. De grote aantallen houtskoolmeilers doen vermoeden dat het landschap in deze vroeg Romeinse periode erg bosrijk was. Pas vanaf de volle middeleeuwen zal het terrein opnieuw in cultuur gebracht worden. Een gebouwplattegrond, poel met gracht en perceleringsgreppels duiden op menselijke bewoning in deze periode. De aanwezige bebouwing (hoeve) kan gedateerd worden in de 19^{de} eeuw en bevindt zich onmiddellijk ten noorden van de plattegrond. Deze hoeve kan mogelijks gezien worden als de heropbouw van zijn volmiddeleeuwse voorloper. Tot slot werden ook enkele WOII-sporen en vondsten aangetroffen op en rond de hoeve. Verspreid over het terrein werden drie vindplaatsen afgebakend voor verder onderzoek.

¹¹ ACKE B., BARTHOLOMIEUX B., BRUYNINCKX T., VAN DE VIJVER M., 2016. Online raadpleegbaar op: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/545>.

¹² VANHOUTTE C., 2018. Online raadpleegbaar op: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/7505>.

De **tweede fase** (2023B320) kon pas aanvatten nadat de bebouwing (hoeve) binnen het onderzoeksgebied (ca. 3900m²) werd gesloopt. Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd op 19 juni 2023, dit verslag is hiervan de weerslag. De archeologische opgraving (vindplaats 1, supra) kan pas later uitgevoerd worden.

Op het onderzoeksterrein werd een vochtige zandleembodem aangetroffen met op een aantal locaties een bewaarde Bw-horizont. Het archeologisch niveau bevond zich tussen +23,99m TAW en +26,8m TAW. Het archeologisch niveau ligt op het overgrote deel van het terrein tussen +25,5m TAW en +26m TAW.

Binnen het plangebied werden vijf sporen waargenomen. Eén van de sporen betreft een recent paalspoor. Daarnaast zijn er twee ongedateerde kuilen en een ongedateerde greppel aangetroffen. Er werden geen vondsten teruggevonden, nog waren deze sporen niet terug te vinden op de historische kaarten. Enkel voor de houtskoolmeiler kan een vermoedelijke datering in de late IJzertijd of de Romeinse periode gegeven worden. De precieze datering van dit spoor dient onderdeel uit te maken van verder natuurwetenschappelijk onderzoek.

Wegens het gebrek aan relevante archeologische sporen wordt er verder geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd. Er dienen geen bijkomende maatregelen genomen te worden. Wel moet het houtskoolstaal uit de houtskoolmeiler worden onderworpen aan verder natuurwetenschappelijk onderzoek. Ook wordt gewezen op de wettelijke verplichting om een toevalsvondst te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed.

6. BIBLIOGRAFIE

6.1. Uitgegeven bronnen

ACKE B., BARTHOLOMIEUX B., BRUYNINCKX T., VAN DE VIJVER M., 2016. Archeologienota Roeselare Gitsestraat (prov. West-Vlaanderen). Programma van maatregelen bureauonderzoek 2016E74, Ingelmunster.

ACKE B., BARTHOLOMIEUX B., BRUYNINCKX T., VAN DE VIJVER M., 2016. Archeologienota Roeselare Gitsestraat (prov. West-Vlaanderen). Verslag van resultaten bureauonderzoek 2016E74, Ingelmunster.

BELIS B., SIEMONS J., VAN KERCKHOVEN I., et al. 2020. Houtskoolmeilers en een militair kampement in Roeselare. Een archeologische opgraving te Roeselare, Gitsestraat. Vlaams Erfgoed Centrum BV.

VANHOUTTE C., 2018. Nota Roeselare Gitsestraat (prov. West-Vlaanderen). Programma van maatregelen proefsleuvenonderzoek 2017K200, Ingelmunster.

VANHOUTTE C., 2018. Nota Roeselare Gitsestraat (prov. West-Vlaanderen). Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek 2017K200, Ingelmunster.

6.2. Internetbronnen

- <https://www.dov.vlaanderen.be/>
- <https://www.geopunt.be/>
- <https://topomapviewer.ngi.be/>
- <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/545>
- <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/rapporten/eindverslagen/1104>
- <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/7505>

7. BIJLAGEN

- Bijlage 1: Situering plangebied op orthofoto
- Bijlage 2: Situering plangebied op GRB
- Bijlage 3: Hoogtes
- Bijlage 4: Profielen
- Bijlage 5: Bodemkaart
- Bijlage 6: Allesporenkaart
- Bijlage 7: DTM
- Bijlage 8: Fasering
- Bijlage 9: Inventarislijst
- Bijlage 10: Sporenlijst
- Bijlage 11: Fotolijst

Meer informatie is tevens beschikbaar via het digitale registratiesysteem:

<http://www.monarcheo.be/web/monument/archeologie/public/home/home?globals=%7B%22ProjectId%22%3A%22e34d29eb-5b68-4d1b-b7c2-afb300c67ed3%22%7D¶meters=%7B%7D>